

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110 16 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-4740

Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2020 m. balandžio 29 d. sprendimo Nr. SV-S-1619 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 6 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

Nepritarti Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo Nr. IX-110 16 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIIIIP-4740 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnyje nustatyta, kad motinystės socialinis draudimas įstatymų nustatytais atvejais kompensuoja šios rūšies draudimu apdraustiems asmenims dėl motinystės, tėvystės ar vaiko priežiūros prarastas pajamas ar jų dalį. Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad moteriai, kuriai motinystės socialinio draudimo stažo skaičiavimo laikotarpiu Lietuvos Respublikos darbo kodekso 47 straipsnio 1 dalies 2 punkto pagrindu paskelbta prastova (toliau – prastova) arba ji atleista iš darbo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino, Įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nurodytas motinystės socialinio draudimo stažas skaičiuojamas iki jos atleidimo iš darbo dienos, o prastovos atveju iš motinystės socialinio draudimo stažo išskaičiuojamas prastovos laikotarpis.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad konstitucinis asmenų lygiateisiškumo principas būtų pažeistas, jeigu tam tikri asmenys ar jų grupės būtų traktuojami skirtingai, nors tarp jų nėra tokio pobūdžio ir tokios apimtys skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2012 m. vasario 6 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų, kuriomis reguliuojamas pensijų perskaičiavimas ir mokėjimas valstybėje susidarius itin sunkiai ekonominei, finansinei padėčiai, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“). Siūlomu teisiniu reguliavimu būtų išskirta viena asmenų grupė – moterys, kurioms paskelbta prastova arba kurios atleistos iš darbo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino, numatant išimtį ne tik motinystės, bet ir visoje valstybinio socialinio draudimo sistemoje, ir taip būtų pažeistas asmenų lygiateisiškumo

principas, nes motinystės socialinio draudimo įmokas moka ir vyrai, kurie pagal Įstatymo 5 straipsnio 3 dalies 2 punktą turi teisę gauti tėvystės išmokas, minėta išimtis taip pat nebūtų taikoma apskaičiuojant kitas valstybinio socialinio draudimo išmokas, pvz., ligos, profesinės reabilitacijos, vaiko priežiūros.

2. Pritarus Įstatymo projektu siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms, nebus pasiektas Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodytas tikslas – „palengvinti nėščiųjų finansinę padėtį susidariusios ekstremalios situacijos ir / ar karantino metu“, nes:

2.1. į motinystės socialinio draudimo stažą neįskaičiavus prastovos laikotarpio, dalis nėščių darbuotojų praras teisę gauti motinystės išmoką, nes neturės Įstatymo 16 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyto motinystės socialinio draudimo stažo, t. y. 12 mėnesių per paskutinius 24 mėnesius iki pirmosios nėštumo ir gimdymo atostogų dienos, būtino siekiant įgyti teisę gauti motinystės išmoką;

2.2. nėščių darbuotojų gaunamos motinystės išmokos dydis nepasikeis, nes motinystės socialinio draudimo stažas yra viena iš sąlygų gauti motinystės išmoką, tačiau jo trukmė neturi įtakos motinystės išmokos dydžiui. Nėštumo ir gimdymo atostogų laikotarpiu gaunamos motinystės išmokos dydis, pagal Įstatymo 18 straipsnio 1 dalį, priklauso nuo kompensuojamojo uždarbio, o kompensuojamojo uždarbio apskaičiavimo tvarkos, nustatytos Įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje, Įstatymo projektu nesiūloma keisti. Pažymėtina, kad, pagal Įstatymo 3 straipsnio 5 dalį, į motinystės socialinio draudimo stažą įskaičiuojami tie laikotarpiai, per kuriuos mokamos arba pagal įstatymus turėjo būti mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos motinystės socialiniam draudimui, todėl, jei darbdavys prastovos laikotarpiu nėščiai darbuotojai mokės darbo užmokestį, ne mažesnę kaip Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga (kai jos darbo sutartyje sulygta visa darbo laiko norma), prastovos laikotarpiu nėščiai darbuotojai bus skaičiuojamas motinystės socialinio draudimo stažas.

3. Įstatymo projekto nuostatos neatitinka Darbo kodekso nuostatų, nes jame neįtvirtintas darbuotojo atleidimo iš darbo dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės paskelbtos ekstremaliosios situacijos ir (ar) karantino pagrindas. Pažymėtina, kad Darbo kodekse įtvirtinta papildoma nėščių ir vaikus (įvaikius) iki 3 metų auginančių darbuotojų teisių apsauga, nes darbo sutartys su nėščiomis darbuotojomis jų nėštumo laikotarpiu ir iki jų kūdikiams sukaks keturi mėnesiai, taip pat darbuotojais, auginančiais vaiką (įvaikį) iki 3 metų, esančiais nėštumo ir gimdymo, tėvystės ar vaiko priežiūros atostogose, gali būti nutrauktos tik laikantis Darbo kodekso 61 straipsnio 1–3 dalyse nustatytų darbo sutarties nutraukimo apribojimų.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras